

هو العليم

مهارت های مقابله با اعتیاد
آموزش، مشاوره، درمان

فتانه حسنی جعفری

۱ ۳ ۹ ۶

سرشناسه: حسنی جعفری، فتانه، ۱۳۴۶ -

عنوان و نام پدیدآور: مهارت‌های مقابله با اعتیاد (آموزش، مشاوره، درمان) / فتانه حسنی جعفری؛

ویراستار علمی: معصومه مفانلو.

مشخصات نشر: تهران: نشر شناسنامه، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری: ۱۳۸ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۱۵۹-۲-۳

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

موضوع: اعتیاد

Drug addiction: موضوع

موضوع: اعتیاد - ایران

Drug addiction -- Iran. موضوع

موضوع: اعتیاد - گیری

Drug addiction -- Prevention. موضوع

موضوع: مواد مخدر

Narcotics: موضوع

شناسه افزوده: مفانلو، معصومه. ۱۳۶۳. ویراستار

رده بندی کنگره: ۱۳۹۶/۵۲/۱۸۰

رده بندی دیویی: ۳۶۲/۲۹۳

شماره کتابشناسی ملی: ۴۶۳۰۵۳۲

مهارت‌های مقابله با اعتیاد

آموزش، مشاوره، درمان

فتانه حسنی جعفری

ویراستار علمی: معصومه مفانلو

مدیر هنری و طراح جلد: احسان خدایمان

صفحه آرا: علیرضا خسروی

چاپ اول: بهار ۱۳۹۶

ناشر: شناسنامه

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۱۵۹-۲-۳

قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

نشانی ناشر: تهران، خیابان انقلاب،

خیابان دانشگاه، مرکز خرید دانشگاه، پلاک ۵

تلفن تماس: ۶۶۹۵۷۳۳۵-۰۶۶۹۵۷۳۵

مهارت های مقابله با بحران
آموزش، مشاوره، درمان

فتانه حسینی جعفری

چاپ اول: بهار ۱۳۹۶

ناشر: شناسنامه

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

نشانی ناشر: تهران، خیابان انقلاب،

خیابان دانشگاه، مرکز خرید دانشگاه، پلاک ۵

تلفن تماس: ۶۶۹۵۷۳۳۵-۰۶۶۹۵۷۳۳۵

نشانی اینترنتی: www.shenasnamehpub.com

نشانی پست الکترونیکی: shenasnamehpub@gmail.com

فهرست

۱۱	پیشگفتار
۱۳	مقدمه
۱۵	بخش اول: تاریخچه اعتیاده نظریات مرتبط با آن
۱۷	اعتیاد:
۱۷	تعریف اعتیاد:
۱۸	تاریخچه موادمخدر در جهان
۱۸	موادمخدر در قاره آسیا
۲۰	موادمخدر در قاره اروپا
۲۱	موادمخدر در قاره آفریقا
۲۱	موادمخدر در قاره آمریکا
۲۲	موادمخدر در استرالیا
۲۲	تاریخچه موادمخدر در ایران باستان:
۲۳	نخستین مبارزه رسمی با مصرف موادمخدر
۲۴	مبارزه با موادمخدر پس از پیروزی انقلاب اسلامی
۲۴	نظریات پیرامون مصرف موادمخدر
۲۵	(۱) نظریه‌های زیست شناختی
۲۶	(۲) نظریه‌های روان‌شناختی
۲۶	نظریه کنترل شناختی
۲۷	نظریه نارسایی شخصیت
۲۸	نظریه شرطی شدن

- ۲۸ نظریه ایگو / خود
- ۲۸ (۳) نظریه‌های جامعه‌شناختی
- ۲۹ رویکرد ساختی کارکردی:
- ۳۰ نظریه رابرت مرتن:
- ۳۱ دیدگاه کنترل اجتماعی
- ۳۱ نظریه کنترل اجتماعی هیرشی:
- ۳۲ رویکرد نهاد
- ۳۳ دیدگاه فشار
- ۳۳ نظریه کلوار و اوهارا
- ۳۴ نظریه کنش متقابل
- ۳۴ نظریه ادوین لمبرت:
- ۳۵ نظریه انگ زنی هوارد بکر
- ۳۵ نظریه اروینگ گافمن
- ۳۵ نظریه پیوند افتراقی ساترلند
- ۳۶ نظریه بی سازمانی اجتماعی
- ۳۶ نظریه‌های شخصیتی مرتبط با اعتیاد
- ۴۱ نظریه استعداد اعتیاد
- ۴۴ موضع‌گیری‌های نظری در خصوص اعتیاد
- ۴۶ ملاک‌های تشخیص DSM-V برای وابستگی به مواد
- ۴۷ سوء مصرف مواد و سلامت روانی
- ۴۹ اعتیاد از نظر اجتماعی چیست؟
- ۵۱ بخش دوم: آسیب‌شناسی اعتیاد
- ۵۳ آسیب‌های اجتماعی چیست؟
- ۵۳ آسیب‌شناسی اجتماعی
- ۵۴ تعریف و هدف‌های آسیب‌شناسی
- ۵۴ آسیب‌های اجتماعی از چند جنبه قابل بررسی هستند:

۵۶	آسیب‌های اجتماعی و معیارهای تشخیص آن
۶۰	اهمیت آسیب‌شناسی اجتماعی
۶۱	شیوه عمل آسیب‌شناسی اجتماعی
۶۲	سبب‌شناسی اعتیاد
۶۵	بخش سوم: موادمخدر و انواع آن
۶۷	معتاد:
۶۷	تشخیص معتاد
۶۸	شخصیت معتاد
۶۸	عوارض اعتیاد
۶۹	عوارض جسمی
۷۰	عوارض روانی
۷۰	عوارض اجتماعی
۷۱	ماهیت موادمخدر
۷۱	انواع موادمخدر
۲۷	الف) مواد افیونی یا مخدر
۷۲	تریاک
۷۲	مرفین
۷۳	هروین
۷۳	کدئین
۳۷	ب) کانابیس‌ها: (کانابیتوئیدها)
۷۴	حشیش
۷۴	ماری‌جوانا
۷۴	ج) مواد محرك
۷۵	کوکائین
۷۵	آمفتامین‌ها
۷۵	د) مواد توهم‌زا

مواد طبیعی توهم زا	۷۶
مواد صنعتی توهم زا	۷۶
ه) فن سیکلیدین ها	۷۶
PCP پی سی پی	۷۷
کتامین	۷۷
و) مواد آرام بخش و خواب آورها	۷۷
مواد مخدر - رابطه آن با ارتکاب جرم	۷۸
زیان های فردی موادمخدر	۸۰
بخش چهارم: علل و عوامل اعتیاد	۸۳
علل اعتیاد از دیدگاه روانشناختی:	۸۵
شخصیت های متعدد در اعتیاد	۸۶
علل اعتیاد از دیدگاه جامعه شناسی	۸۶
عوامل اجتماعی مؤثر در ایجاد اعتیاد:	۸۷
بیکاری، اشتغال و اعتیاد	۸۷
فشارهای اقتصادی (فقر، بیکاری)	۸۷
دوستان ناباب و معاشرت با افراد ناباب	۸۸
وابستگی گروهی	۸۹
عوامل خطر ساز اعتیاد	۸۹
عوامل مؤثر در اعتیاد نوجوانان به موادمخدر	۹۰
نقش خانواده در رفتار نامناسب نوجوان و گرایش او به اعتیاد:	۹۲
روابط در خانواده	۹۳
نقش خانواده در اعتیاد	۹۵
وظایف خانواده:	۹۶
بخش پنجم: پیشگیری و درمان	۹۹
پیشگیری	۱۰۱

۱۰۲	استراژی‌های پیشگیری از اعتیاد:
۱۰۵	انواع استرس‌ها:
۱۰۷	برنامه ریزی پیشگیری از اعتیاد:
۱۰۸	برنامه‌های مدرسه مدار:
۱۱۰	برنامه‌های اجتماع مدار و رسانه‌ای:
۱۱۰	برنامه‌های متمرکز بر خانواده:
۱۱۱	پیشگیری در نوجوانان و جوانان:
۱۱۱	والدین:
۱۱۲	آموزش مهارت‌های زندگی:
۱۱۲	مهارت حل مساله (problem solving):
۱۱۴	مهارت مقاومت در برابر سارگروه (رفتار قاطعانه مهارت نه گفتن):
۱۱۴	لزوم برنامه‌های پیشگیری از اجبار و مصرف کنندگان تزریقی مواد:
۱۱۵	رویکرد کاهش آسیب:
۱۱۶	درمان:
۱۱۶	انواع درمان‌ها:
۱۱۶	درمان زیستی-فیزیولوژیکی در ترک اعتیاد:
۱۱۷	دارو درمانی:
۱۱۷	درمان وابستگی به مواد افیونی:
۱۱۹	درمان اعتیاد به کمک سایر مواد مخدر:
۱۲۰	روان درمانی:
۱۲۰	رفتار درمانی:
۱۲۲	روش درمانی اختصاصی BRENDA:
۱۲۳	درمان اجتماعی:
۱۲۳	گروه درمانی افراد وابسته به مواد:
۱۲۴	خانواده درمانی:
۱۲۵	هیپنوتیزم درمانی:

- ۱۲۵ تکنولوژی نوین نوروفیدبک:
- ۱۲۵ تمرکز عمیق متعالی یا TM
- ۱۲۶ طب سوزنی
- ۱۲۶ عوامل مؤثر بر عود مجدد بیماری:
- ۱۲۷ وسوسه:
- ۱۲۸ مدل‌های وسوسه و خصوصیات اصلی آن‌ها:
- ۱۳۱ منابع فارسی:
- ۱۳۷ منابع انگلیسی:

www.ketab.ir

پیشگفتار

گرایش به اعتیاد و موادمخدر از آسیب‌هایی است که انسان را نسبت به معنویت و فرهنگ اجتماعی بیگانه ساخته و موجبات انحطاط و فروپاشی زندگی، زندگی فردی و حیات جامعه را فراهم می‌آورد.

تحقیقات ریخی و مردم‌شناسی نشان داده است که استفاده از موادمخدر در گذشته صرفاً به بزرگسالان محدود رده و پاران و جوانان روی نمی‌آوردند. مصرف موادمخدر به‌طور پراکنده در مراسم خاص و برای مناسبت‌ها صورت می‌گرفت اما بعدها هنگامی که هروین و کوکائین به بازار آمدند، مواردی از اعتیاد جوانان مشاهده شد.

اعتیاد به موادمخدر به‌عنوان یکی از آسیب‌های اجتماعی، زمینه‌ساز بروز بسیاری از آسیب‌ها و انحرافات اجتماعی می‌باشد.

انحرافات اجتماعی پدیده‌هایی متنوع، نسبی و متغیر در هر حسب زمان، مکان و فرهنگ‌های مختلف اجتماعی هستند.

با پیدایش و رشد زندگی صنعتی مطالعه انحرافات اجتماعی و جرایم اعضای جامعه، خصوصاً جوانان در کانون توجه مطالعات جامعه‌شناختی قرار گرفت. تا دهه هفتاد میلادی به دلیل نرخ بالای جرایم جوانان نسبت به جرایم سایر گروه سنی موضوع سنجش و انحرافات اجتماعی وارد مباحثات انحرافات اجتماعی شد. اعتیاد و به‌دنیال آن جرایم جوانان از این امر یافت و مصرف موادمخدر به مثابه یک مساله اجتماعی پدیدار شد.

استفاده از موادمخدر توسط جوانان آن‌ها را با داغ اجتماعی مواجه می‌سازد که خود زمینه را جهت انجام کج روی‌های بعدی فراهم می‌کند. به علت تمرکز سایر اعضای جامعه بر عملکرد جوانان، اگر به اعتیاد مبتلا شوند موجب درگیری‌های خانوادگی و اجتماعی برایشان فراهم می‌گردد که باعث از بین رفتن اعتماد خانواده نسبت به آن‌ها شده و این زمینه قبول شخصیت کج رفتاری را برای جوانان فراهم می‌آورد و در نتیجه حمایت مالی و عاطفی خانواده را از دست می‌دهند و به ناچار برای تامین مخارج خود به انواع انحرافات اجتماعی روی خواهند آورد.

تحقیقات نشان داده بین محیط مصرف، عوامل خانوادگی، سابقه خانواده، عوامل اجتماعی

و اعتیاد به موادمخدر ارتباط وجود دارد. اعتیاد پیامدهای ناخوشایند بسیار دیگری هم دارد که می‌توان به چالش از هم پاشیدگی خانواده‌ها و طلاق، فرزندان بی‌سرپرست و آینده آنان، درگیر شدن نسل جوان در این مشکل و به هدر رفتن منابع مالی و اقتصادی کشور، پر شدن زندان‌ها و افزایش سایر انحرافات اشاره نمود.

اطلاع والدین از روند کارهای فرزندان، آنان را در جریان چگونگی مناسبات، زبان محاوره‌ای فرزندان، یکدیگر، همسالان و تعاملات پیرامون آنان قرار می‌دهد. بررسی رفتار منظم و نامنظم فرزندان، برای شناخت بیشتر وی ضروری است تا بتوانند از گرایش جوانان به موادمخدر پیشگیری نمایند.

مقدمه

مصرف مواد مخدر یکی از بزرگ‌ترین معضلات بسیاری از کشورهای جهان می‌باشد. اما اعتیاد به مواد مخدر به عنوان یک وضعیت خاص پدیده‌ای نسبتاً جدیدی است که از اواخر قرن هجدهم و اوایل قرن نوزدهم شناخته شده و از مهم‌ترین معضلات قرن بیست و یکم بوده و به عنوان یک مساله اجتماعی در بسیاری از جوامع امروزی پدیده‌ای است که همراه با آن توانایی جامعه در سازمان‌یابی و حاکمیت نظم موجود از بین می‌رود و باعث دگرگونی‌های ساختاری در نظام اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی در یک جامعه می‌شود.

این آسیب اجتماعی تعداد زیادی از مردم را تحت تاثیر قرار داد و تبدیل به یک تهدید شالوده ساخت شکن شده است که البته در این بین جوانان آسیب بیش‌تری را متحمل می‌شوند. مبارزه بنیادی با این پدیده شوم در هر جامعه و افراد پیشگیری و شناخت عوامل موثر بر آن به عنوان اولویت اصلی است.

خانواده واحد به ظاهر کوچک اجتماعی از ارکان عمده و از نهادهای اصلی هر جامعه به شمار می‌رود و کانون حفظ سنت و رسوم و ارزش‌های مورد احترام و شالوده مستحکم مناسبات پایدار اجتماعی است که می‌تواند نقش بسیار زیادی در پیشگیری از افزایش جوانان به مصرف مواد مخدر داشته باشد. پس لازم است، سطح آگاهی و اطلاعات خانواده‌ها را بر این زمینه افزایش باید تا بتواند جوانان خود را به درستی هدایت و راهنمایی نمایند.